

УДК 371.13
DOI 10.32342/2522-4115-2018-16-35

С.А. НАХОД,
кандидат педагогічних наук,
викладач дитячого центру В. Міронової (м. Київ)

ЩОДО ТЕХНОЛОГІЙ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДЛЯ РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена теоретичному аналізу наукових підходів щодо технологій підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти. На основі систематизації поглядів провідних вчених наведено авторське бачення досліджуваного феномену як системного способу організації спільної діяльності студентів та викладачів, що сприяє успішному формуванню їх готовності до інклюзивної практики. Встановлено, що ефективним засобом підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти є гуманітарні технології, які являють собою сукупність технологій, орієнтованих на професійно-особистісний розвиток педагогів і спрямованих на досягнення поставленої мети. Зроблено висновок, що їх застосування дозволить сформувати у майбутніх педагогів мотиваційно-ціннісні установки, підготувати до розуміння значущості своєї професійної діяльності та цінності інклюзивної освіти.

Ключові слова: інклюзивна освіта, технології підготовки педагогів, діти з особливими можливостями здоров'я, гуманітарні технології.

Актуальність проблеми. У теперішній час українська система освіти зазнає значних змін, що обумовлені соціально-економічними, політичними, духовно-культурними перетвореннями у суспільстві. У контексті освітніх реформ гостро постало питання про доцільність запровадження інклюзивного навчання, що передбачає отримання освіти дітьми з обмеженими можливостями здоров'я у школах і дитячих садках загального типу спільно з однолітками, які розвиваються нормотипово. Такі перетворення закономірно спричинили підвищення вимог до діяльності педагогів, розширення функціональних обов'язків, зміни їх професійно значущих і особистісних характеристик. У сучасному професійному стандарті педагогів зазначено, що у нових соціальних умовах до вчителів висувається нова вимога – готовність та їх здатність вчити всіх без винятку дітей, незалежно від нахилів, здібностей розвитку, обмежених можливостей. Така ситуація дає можливість об'єктивно актуалізувати необхідність розвитку професійної компетентності фахівців сфери освіти при підготовці їх до роботи в умовах інклюзії.

Мета статті - теоретичний огляд наукових підходів щодо технологій підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки педагогів до діяльності в умовах інклюзивної освіти дітей досліджується у працях О. Акімової, С. Альохіної, М. Алексеевої, О. Агафонової, Н. Артюшенко, О. Гордійчук, О. Кузьміної, З. Шевців, Ю. Шуміловської та ін. В останні роки здійснено ряд дисертаційних досліджень, в яких розглядається поняття «інклюзивна компетентність», висвітлюються етапи формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів, розкриваються особливості підготовки фахівців до корекційної діяльності в освітній організації, доводиться вплив правильно організованого інклюзивного освітнього середовища на соціалізацію дітей з обмеженими можливостями здоров'я (Л. Кобріна, О. Панфьорова, М. Тавакалова, І. Хафізуліна, Ю. Шуміловська, Е. Fitzsimons, Sh. Hardiman, J. Tossebro, С. Wendelborg та ін.). Незважаючи на те, що різні ас-

пекти проблеми професійної підготовки педагогів до здійснення освітньої інклюзії перебувають в центрі уваги багатьох авторів, необхідно відзначити, що досліджень, в яких розглядається спектр технологій, що використовуються в організації підготовки вчителів до роботи в умовах інклюзивної освіти, обмаль. Це і зумовило вибір теми нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Перш за все зазначимо, що сутність поняття «технологія» була розкрита багатьма вченими (В. Беспалько, Б. Блюм, В. Гузєєв, Н. Волкова, М. Кларін, Г. Селевко, М. Суртаєва, М. Чоханов та ін.). Питання використання різних технологій в підготовці педагогів висвітлювалися Д. Ільясовим, І. Колесніковою, О. Лопановою, Т. Робочих, М. Солодковою та ін. Згідно з педагогічним словником технологія – це сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів, що дозволяють успішно реалізувати поставлені цілі. На думку Г. Селевко, технологія – це система функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, побудована на науковій основі, запрограмована в часі і в просторі, яка приводить до бажаних результатів [8].

Сучасні дослідники у сфері застосування технологій в процесі підготовки педагогів звертають увагу на діяльнісну складову. Так, Т. Гурова зазначає, що предметом технологій є практична взаємодія викладача і студента у навчальній діяльності. Д. Ільясов, В. Кєспіков, М. Солодкова та ін. в контексті додаткової професійної освіти визначають технологію підготовки педагогів як набір засобів, методів і прийомів, що реалізуються у процесі здійснення поставлених цілей [11].

У монографії О. Піскунової основна ідея підготовки вчителя полягає в освоєнні нових функцій професійної діяльності, але оскільки нові цінності не можуть бути трансльовані через інформування та відтворення, вони мають засвоюватися способом проживання [5]. Відповідно, технологія організації підготовки педагогів передбачає його активну суб'єктну позицію.

На наш погляд, найбільш вдалим та науково-обґрунтованим є визначення, що пропонує Н. Суртаєва, яка зазначає: «Технологія – системний спосіб організації спільної діяльності суб'єктів освіти, спрямований на досягнення визначених цільових установок, із залученням усього арсеналу дидактичних засобів навчання, що створює умови для реалізації індивідуальних освітніх і професійних маршрутів студентів з урахуванням їхніх індивідуально-особистісних характеристик» [10, с. 38]. У змісті такого трактування відбивається можливість побудови індивідуальних траєкторій розвитку професійної компетентності педагогів відповідно до їхніх потреб і різноманітності умов професійної діяльності. Крім того, передбачається активне включення в процес підготовки всіх його суб'єктів. У зв'язку з цим ми вважаємо за доцільне при аналізі та описі технологій організації підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти орієнтуватися на це визначення.

Досліджуючи окреслену проблему, можна відзначити, що багато авторів (Н. Абрамова, А. Гамаюнова, О. Кутєпова, І. Яковлева та ін.) свідчать про необхідність використання в організації підготовки педагогів до їхньої професійної діяльності нетрадиційних технологій, методів, форм, що дозволяють активізувати діяльнісну складову підготовки.

Так, І. Федотенко вказує на необхідність включення в підготовку технологій групової роботи, які передбачають організацію дискусій, аналіз конкретних ситуацій та активне спілкування всіх учасників групи. На думку автора, це дозволяє формувати особистісний і конативний компоненти професійної компетентності педагогів [12].

Н. Абрамова, виходячи з досвіду підготовки педагогічних кадрів для забезпечення інклюзивної освіти, вказала, що в логіці особистісно-діяльнісного підходу доцільніше застосовувати технологію проблемного навчання, проблемні лекції, елементи навчального діалогу, технологію проектування, ситуативного навчання, ігрові технології, модерацію [5].

С. Черкасова пропонує при побудові курсів, орієнтованих на підготовку педагогів до інклюзивної освіти, використовувати метод кейс-технології, що забезпечує самостійну роботу кожного і можливість здійснення контролю власних знань. Особливу роль автор відводить тренінговим заняттям, які дозволяють не тільки сформулювати практичні вміння та навички, а й встановлювати емоційно-позитивний контакт з педагогами, формувати їх мотивацію тощо [5].

У дослідженні І. Яковлевої наголошується на необхідності включення в процес підготовки педагогів таких технологій: технологію формування мотиваційно-ціннісної сфери;

технологію формування професійно-особистісних якостей; технологію формування професійних компетенцій; технологію формування готовності до інноваційної діяльності [14]. Кожна з цих технологій спрямована на розвиток мотиваційно-ціннісної сфери педагога, сприяє його професійно-особистісному розвитку і формуванню професійних знань і умінь, а також готовності студентів до інноваційної діяльності.

О. Самсонова при описі технології підготовки педагогів дошкільної освіти, що практикують інклюзивне навчання, наполягає на тому, що проектувати зміст та застосовувати інтерактивні форми підготовки педагогів до інклюзії необхідно тільки після проведення відповідної діагностики, яка допоможе виявити у вчителів професійні проблеми і труднощі [7].

Деякі дослідники пропонують застосовувати технології супроводу, в тому числі в міжкурсовий період, технології дослідно-експериментальної діяльності педагогів і технологій створення командної роботи.

Так, на думку С. Розенблум, підготовка педагога до роботи в умовах інклюзивної освіти повинна бути безперервною та обов'язково включати весь колектив, що забезпечить технологічність всього процесу [6].

Н. Касліцина та М. Михайлова розробили модель підготовки педагогів як команди, що проектує діяльність в умовах реалізації інклюзії. Педагоги вчаться аналізувати свою практику, виявляти протиріччя, визначати проблеми і переводити їх в завдання проектного порядку. При цьому автори наголошують: «... зазвичай вважають, що педагоги працюють як єдиний колектив, але насправді в професійному плані існує розрізненість у діях. Кожен учитель працює в своєму предметному полі, забуваючи, що дитина перебуває в центрі різних, іноді навіть взаємонівелюючих зусиль конкретних спеціалістів» [2, с. 234].

Аналогічну точку зору висловлює О. Кутепова, яка підтверджує, що підготовка педагогів інклюзивної освіти повинна формувати команду професіоналів, які забезпечують психолого-педагогічний супровід дитини з обмеженими можливостями здоров'я в умовах інклюзії [5].

Т. Войтик пропонує створити «єдине поле» або простір для фахівців, що забезпечить залучення вже працюючих колег, дасть можливість отримати відповіді молодим фахівцям на конкретні запитання. Організація єдиного простору взаємодії педагогів є потужним фактором професійного зростання, особистісної підтримки і профілактики професійного вигорання [1].

Л. Соловійова пропонує у процесі організації підготовки педагогів інклюзивної освіти забезпечити реалізацію таких умов: персоналізація навчання (врахування потреб та запитів конкретного педагога та конкретної установи); безперервний характер підвищення професійної компетентності (супровід у міжкурсовий період); використання при відборі змісту методу професіографування (створення узагальненої моделі фахівця); застосування комплексного підходу (організація навчання усіх учасників інклюзивного освітнього процесу); використання варіативних форм і методів навчання педагогів [9].

Цікава технологія організації роботи стажувальних майданчиків запропонована О. Івановою. Автор вважає, що така технологія сприяє розвитку у педагогів проєктувальних умінь (розробка конспектів інклюзивних уроків, складання індивідуальних освітніх маршрутів дітей з обмеженими можливостями здоров'я, вивчення диференційованих підходів у навчанні дітей в інклюзивному класі тощо). У цілому ця технологія забезпечує дисемінацію досвіду з організації інклюзивної освіти та одночасно дозволяє здійснити внутрішньошкільний моніторинг [4].

Зарубіжні дослідники (А.-М. Hansen, Ph. Jones, Е.-Н. Mattson, D. Rodrigues та ін.) також наголошують на важливості постійного супроводу педагогів у процесі організації інклюзивної освіти. Так, Ph. Jones визначає, що основним компонентом підготовки педагогів є обмін досвідом з колегами. При цьому обмін досвідом автор пропонує здійснювати за допомогою онлайн технологій, які дозволяють обговорити проблеми організації навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я у режимі реального часу. Крім онлайн спілкування, американський дослідник пропонує п'ять навчальних модулів, спрямованих на професійну підтримку та впровадження нових ідей щодо вдосконалення навчального процесу педагогів [3].

Інші технології організації підготовки та підтримки педагогів інклюзивної освіти запропонували дослідники зі Швеції Е.-Н. Mattson та А. - М. Hansen, які вивчали роль наставників

у супервізії вчителів. Вчені довели ефективність формування педагогічної команди, орієнтованої на інклюзивну освіту, за рахунок залучення наставника або педагога-супервізора, який допомагає у вирішенні педагогічних проблем.

Португальський дослідник D. Rodrigues розглядає модель постійного навчання педагогів, що включає як теоретичні, так і практичні аспекти та сприяє удосконаленню їх професійних навичок в інклюзивній практиці. Автор підкреслює, що зміст нових курсів вимагає, щоб педагог працював не ізольовано, а обов'язково у команді професіоналів, здатних співпрацювати [3].

Узагальнення поглядів вчених дозволяє нам розглядати технологію підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти як системний спосіб організації спільної діяльності студентів та викладачів, що сприяє успішному формуванню їх готовності до інклюзивної практики.

Незважаючи на різноманіття запропонованих технологій, вважаємо за необхідне окреслити виявлену нами проблему в організації підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти. Дослідники, розглядаючи технології підготовки, не зосереджують свою увагу на аксіологічній складовій, яку слід враховувати при організації спільного навчання дітей з нормальним та порушеним розвитком. Так, залишені без уваги способи, методи становлення у педагогів професійно-ціннісних орієнтирів у відношенні до інклюзивної освіти та, взагалі, до дітей з обмеженими можливостями здоров'я. Незрозуміло, яким чином і за допомогою яких засобів відбувається розвиток мотиваційно-ціннісної готовності педагогічних працівників до реалізації ідей інклюзії на практиці. Відсутність цієї інформації не дозволяє зробити висновок про комплексний характер всієї підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти. У зв'язку з цим доцільно в контексті нашого дослідження охарактеризувати гуманітарні, тобто орієнтовані на людину, технології, до яких належать: технологія контекстного навчання, технологія розвитку критичного мислення, технологія групової роботи, технологія навчання методом кейсів, технологія фокус-групової роботи, технологія проектування індивідуального корекційно-освітнього маршруту та інші.

М. Суртаєва вказує, що гуманітарні технології сприяють переходу учня в активну позицію [10]. Л. Шипіліна до гуманітарних технологій відносить технології розвитку критичного мислення, рефлексивного навчання, проектування, індивідуального супроводу учня. При цьому авторка визначає, що «логіка компетентнісного підходу потребує, щоб технології розроблялися на основі контекстного навчання, що забезпечує перехід навчальної діяльності в навчально-професійну» [13].

Н. Чекалева підкреслює, що гуманітарні технології стають технологіями професійного саморозвитку і дозволяють в процесі засвоєння навчального матеріалу вирішувати такі завдання: ініціювати активність студента; орієнтуватися на дослідження способу продуктивної діяльності, роботи з різноманітністю інформаційних текстів; стимулювати індивідуальний вибір та мотивувати необхідність самореалізації; активізувати співпрацю у колективній роботі; спрямувати на побудову індивідуального освітнього маршруту учня [4].

Ряд дослідників (Ю. Дроботенко, Н. Дука, Н. Макарова, С. Нікітіна, Н. Чекалева та ін.) наголошують, що в контексті гуманітарних технологій людина виступає як своєрідна знакова система, високоінформативна та відкрита для контактів, що полегшує актуалізацію індивідуально-особистісних смислів. За такої позиції гуманітарна технологія являє собою сукупність технологій, спрямованих на створення, обробку або зміну правил та меж взаємовідносин між людьми відповідно до вимог зовнішнього (як суспільного, так і природного) середовища. На думку цих авторів, гуманітарні технології: орієнтовані на самого студента та його індивідуальні потреби та особливості; спрямовані на роботу з людиною; мають зворотний зв'язок; передбачають можливість діалогу, спілкування між учасниками комунікативного процесу; виключають маніпулятивну діяльність викладача [4].

Розглядаючи гуманітарні технології як різновид соціальних технологій, базованих на практичному використанні знань про людину з метою створення умов для вільного та всебічного розвитку особистості, дослідники виділяють кілька сутнісних характеристик цих технологій:

– ядром зазначених технологій є інформація, що виконує посередницьку функцію між активними діями;

– гуманітарність проявляється в можливості впливів на інтегральні характеристики людини (потреби, інтереси, мотиви, ціннісні орієнтації, установки і смисли), що визначають динаміку особистісного розвитку в цілому;

– гуманітарність визначається «двостороннім» ефектом їх застосування і поверненням до педагога на індивідуально-особистісному рівні.

Висновки. Отже, узагальнюючи різні наукові підходи щодо технологій підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти, робимо акцент на таких положеннях:

– технологія підготовки спрямована на освоєння її змісту, вирішення професійних завдань у сфері інклюзії та активізацію діяльній складової підготовки;

– для реалізації технології підготовки педагогів необхідно провести діагностику наявності у вчителів труднощів у професійній діяльності, пов'язаної з інклюзивною освітою;

– при підготовці педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти необхідно використовувати комплекс технологій, що дозволить формувати мотиваційно-ціннісну готовність, професійну компетентність та готовність вчителів до інноваційної діяльності;

– підготовка має бути безперервною, реалізуватися за допомогою технологій супроводу (супервізії, наставництва тощо) та включати всю команду педагогів.

Ефективним засобом підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти є гуманітарні технології, які являють собою сукупність технологій, орієнтованих на професійно-особистісний розвиток педагогів і спрямованих на досягнення поставленої мети. Включення у підготовку педагогів гуманітарних технологій дозволить не тільки активно засвоювати зміст того чи іншого матеріалу, а й утворити або модифікувати глибоке розуміння цінностей спільного навчання дітей з нормальним і порушеним розвитком. Крім того, використання гуманітарних технологій сприяє вирішенню завдань професійного саморозвитку педагогів і дозволяє персоналізувати і активізувати засвоєння змісту підготовки педагогів. Використання гуманітарних технологій, на нашу думку, має бути обов'язковою умовою підготовки педагогів до інклюзивної освіти. Їх застосування дозволить сформувати у майбутніх педагогів мотиваційно-ціннісні установки, підготувати до розуміння значущості своєї професійної діяльності та цінності інклюзивної освіти.

Визначаючи етапи підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти (занурення в діяльність з вирішення професійних завдань; проблематизація; цілепокладання і планування; конструювання рішення професійного завдання та його реалізація; рефлексія виконаної діяльності), акцентуємо на необхідності використання певних гуманітарних технологій на кожному з них. З огляду на це перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо аналіз можливостей визначених гуманітарних технологій у вдосконаленні професійної підготовки педагогів в умовах інклюзивної освіти.

Список використаних джерел

1. Войтик Т.Н. Координация деятельности специалистов в окружной инклюзивной практике / Т.Н. Войтик // Инклюзивное образование: методология, практика, технология: материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Москва, 2011. – С. 235–237.

2. Касицина Н.В. Педагогическое проектирование как практика повышения квалификации специалистов в инклюзивном образовании / Н.В. Касицина, Н.Н. Михайлова // Инклюзивное образование: методология, практика, технология: материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Москва, 2011. – С. 233–235.

3. Ливенцева Н.А. Обзор современных зарубежных исследований по проблемам инклюзивного образования / Н.А. Ливенцева // Психологическая наука и образование. – 2011. – № 3. – С. 114–121.

4. Междисциплинарная стратегия выбора гуманитарных технологий в подготовке магистра образования: учебное пособие / Ю.Б. Дроботенко, Н.А. Дука, Н.С. Макарова, С.В. Никитина, Г.П. Сеницына, Н.В. Чекалева; под общ. ред. Н.В. Чекалевой. – Санкт-Петербург: Книжный Дом, 2010. – 160 с.

5. Пискунова Е.В. Социокультурная обусловленность изменений профессионально-педагогической деятельности учителя: монография. – Санкт-Петербург: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2005. – 324 с.

6. Розенблум С.А. Инклюзия. Как помочь обычному учителю / С.А. Розенблум // Инклюзивное образование: практика, исследования, методология: сб. материалов II Междунар. науч.-практ. конф. / отв. ред. С.В. Алехина. – Москва: Буки Веди, 2013. – С. 592–595.

7. Самсонова Е.В. Развитие профессиональной компетентности педагога дошкольного образовательного учреждения, реализующего инклюзивную практику / Е.В. Самсонова // Инклюзивное образование: методология, практика, технология: материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Москва, 2011. – С. 239–240.

8. Селевко Г.К. Педагогические компетенции и компетентность / Г.К. Селевко // Сельская школа: российский педагогический журнал. – 2004. – № 3. – С. 29–32.

9. Суртаева Н.Н. Гуманитарные технологии в современном образовательном пространстве: монография / Н.Н. Суртаева. – Омск: БОУДПО «ИРООО», 2009. – 180 с.

10. Управление качеством подготовки слушателей в системе дополнительного профессионально-педагогического образования: монография / М.И. Солодкова, Д.Ф. Ильясов [и др.]; науч. ред. В.Н. Кеспикив. – Москва: ВЛАДОС, 2009. – 320 с.

11. Федотенко И.Л. Подготовка будущих учителей к педагогической деятельности в инклюзивной среде в контексте компетентностного подхода / И.Л. Федотенко // Инклюзивное образование: практика, исследования, методология: сб. материалов II Междунар. науч.-практ. конф. – Москва: Буки Веди, 2013. – С. 617–621.

12. Соловьева Л.Г. Создание региональной системы повышения квалификации педагогов инклюзивной практики / Л.Г. Соловьева // Инклюзивное образование: практика, исследования, методология: сб. материалов II Междунар. науч.-практ. конф. – Москва: Буки Веди, 2013. – С. 601–605.

13. Шипилина Л.А. Методология и методы психолого-педагогических исследований: учебное пособие для аспирантов и магистрантов по направлению «Педагогика» / Л.А. Шипилина. – Омск: Полиграфический центр КАН, 2010. – 204 с.

14. Яковлева И.М. Формирование профессиональной компетентности учителя-олигофренопедагога: монография / И.М. Яковлева. – Москва: «Спутник+», 2009. – 220 с.

References

1. Voitik, T.N. (2011). *Koordinatsiia deiatelnosti spetsialistov v okruzhnoi inkluzivnoi praktike* [Coordination of activities of specialists in district inclusive practice]. *Inkluzivnoe obrazovanie: metodolohiia, praktika, tekhnolohiia* [Inclusive education: methodology, practice, technology]. Moscow, pp. 235-237. (In Russian).

2. Kasitsina, N.V. & Mikhailova, N.N. (2011). *Pedahohicheskoe proektirovanie kak praktika povysheniia kvalifikatsii spetsialistov v inkluzivnom obrazovanii* [Pedagogical design as a practice of advanced training of specialists in inclusive education]. *Inkluzivnoe obrazovanie* [Inclusive Education]. Moscow, pp. 233-235. (In Russian).

3. Liventseva, N.A. (2011). *Obzor sovremennykh zarubezhnykh issledovaniy po problemam inkluzivnogo obrazovaniia* [Review of contemporary foreign studies on inclusive education]. *Psikholohicheskaiia nauka i obrazovanie* [Psychological Science and Education], no. 3, pp. 114-121. (In Russian).

4. Drobotenko, Yu.B., Duka, N.A., Makarova, N.S., Nikitina, S.V., Sinityna, H.P. & Chekaleva, N.V. (2010). *Mezhdistsiplinarnaia stratehiia vybora humanitarnykh tekhnolohii v podgotovke mahistra obrazovaniia* [Interdisciplinary strategy for the selection of humanitarian technologies in the preparation of the Master of Education]. Sankt-Peterburh, Knizhnyi Dom Publ., 160 p. (In Russian).

5. Piskunova, E.V. (2005). *Sotsiokulturnaia obuslovlennost izmenenii professionalno-pedahohicheskoi deiatelnosti uchitelia* [Socio-cultural conditionality of changes in the professional-pedagogical activity of the teacher]. Sankt-Peterburh, RHPU im. A.I. Hertseny Publ., 324 p. (In Russian).

6. Rozenblium, S.A. (2013). *Inkluziia. Kak pomoch obychnomu uchiteliu* [Inclusion. How to help an ordinary teacher]. *Inkluzivnoe obrazovanie: praktika, issledovaniia, metodolohiia* [Inclusive education: practice, research, methodology]. Moscow, Buki Vedi Publ., pp. 592-595. (In Russian).

7. Samsonova, E.V. (2011). *Razvitie professionalnoi kompetentnosti pedahoha doshkolnogo obrazovatel'nogo uchrezhdeniia, realizuiushcheho inkluzivnuiu praktiku* [Development of

professional competence of a teacher of a preschool educational institution that implements inclusive practice]. *Inkluzivnoe obrazovanie: metodolohiia, praktika, tekhnolohia* [Inclusive education: methodology, practice, technology]. Moscow, pp. 239-240. (In Russian).

8. Selevko, H.K. (2004). *Pedahohicheskie kompetentsii i kompetentnost* [Pedagogical competence and competence]. *Selskaia shkola* [Rural School], no. 3, pp. 29-32. (In Russian).

9. Surtaeva, N.N. (2009). *Humanitarnye tekhnolohii v sovremennom obrazovatelnom prostanstve* [Humanitarian technologies in the modern educational space]. Omsk, BOUDPO "IROOO" Publ., 180 p. (In Russian).

10. Solodkova, M.I., Iliasov, D.F. (2009). *Upravlenie kachestvom podgotovki slushatelei v sisteme dopolnitelnogo professionalno-pedahohicheskogo obrazovaniia* [Quality management of training students in the system of additional vocational and pedagogical education]. Moscow, VLADOS Publ., 320 p. (In Russian).

11. Fedotenko, I.L. (2013). *Podgotovka budushchikh uchitelei k pedahohicheskoi deiatelnosti v inkluzivnoi srede v kontekste kompetentnostnogo podkhoda* [Preparing future teachers for pedagogical activity in an inclusive environment in the context of the competence approach]. *Inkluzivnoe obrazovanie: praktika, issledovaniia, metodolohiia* [Inclusive education: practice, research, methodology]. Moscow, Buki Vedi Publ., pp. 617-621. (In Russian).

12. Soloveva, L.H. (2013). *Sozdanie rehionalnoi sistemy povysheniia kvalifikatsii pedahohov inkluzivnoi praktiki* [Creation of a regional training system for teachers of inclusive practice]. *Inkluzivnoe obrazovanie: praktika, issledovaniia, metodolohiia* [Inclusive education: practice, research, methodology]. Moscow, Buki Vedi Publ., pp. 601-605. (In Russian).

13. Shipilina, L.A. (2010). *Metodolohiia i metody psikhologo-pedahohicheskikh issledovani* [Methodology and methods of psychological and pedagogical research]. Omsk, Polihraficheskii tsentr KAN Publ., 204 p. (In Russian).

14. Yakovleva, I.M. (2009). *Formirovanie professionalnoi kompetentnosti uchitelia-oligofrenopedahoha* [Formation of professional competence of an oligophrenopedagogue teacher]. Moscow, Sputnik+ Publ., 220 p. (In Russian).

Статья посвящена теоретическому анализу научных теорий, которые характеризуют технологии подготовки педагогов к работе в условиях инклюзивного образования. На основании систематизации взглядов ученых дано авторское определение исследуемому феномену как системного способу организации совместной деятельности студентов и преподавателей, который способствует успешному формированию у них готовности к инклюзивной практике. Установлено, что эффективным способом подготовки педагогов к работе в условиях инклюзивного образования являются гуманитарные технологии, которые представляют собой совокупность технологий, ориентированных на профессионально-личностное развитие педагогов и направленных на достижение поставленной цели. Сделан вывод, что их применение позволит сформировать у будущих педагогов мотивационно-ценностные установки, подготовить к пониманию значимости своей профессиональной деятельности и ценности инклюзивного образования.

Ключевые слова: инклюзивное образование, технологии подготовки педагогов, дети с особыми возможностями здоровья, гуманитарные технологии.

The article is devoted to the theoretical analysis of scientific approaches to the technologies of training teachers to work in the conditions of inclusive education. On the basis of systematization of views of leading scientists, the authors' vision of the investigated phenomenon as a systematic way of organizing the joint activity of students and teachers, which contributes to the successful formation of their readiness for inclusive practice, is presented.

Key words: inclusive education, teacher training technologies, children with specific health problems, humanitarian technologies.

Одержано 03.10.2018.